

ZBIRKA ŠKOLSKIH IZVJEŠĆA HRVATSKOGA ŠKOLSKOG MUZEJA

ŠTEFKA BATINIĆ

Hrvatski školski muzej, Zagreb
sbatinic@hsmuzej.hr

Hrvatski školski muzej u Zagrebu otvoren je 1901. g., u povodu 30. obljetnice postojanja njegova utemeljitelja – Hrvatskoga pedagoško-književnog zbora, strukovne udruge hrvatskih učitelja, koja je od 1871. ustrajno radila na promicanju učiteljskog staleža pružajući mu stručnu, materijalnu i moralnu potporu. Godine 1877. Zbor za svoje članove osniva knjižnicu koja će od osnutka Muzeja biti njegovim sastavnim dijelom, kao i pedagoški arhiv (danas Arhivska zbirka). Knjižna je građa od samog početka imala važno mjesto u cjelokupnom muzejskom fundusu. Stjecajem okolnosti pedagoška će knjižnica tek 1980-ih godina i formalno postati vlasništvo Hrvatskoga školskog muzeja, kojemu 1954. g. vlasnikom i osnivačem postaje grad Zagreb. S vremenom su se u Muzeju počele stvarati muzejske zbirke profilirane knjižne građe – Zbirka udžbenika i priručnika, Zbirka zakona i propisa u odgoju i obrazovanju, Zbirka učeničkih i školskih listova – kao rezultat opravdanih nastojanja za „pokrivanjem“ i brigom o toj specifičnoj građi a dijelom i zbog neizvjesne sudbine knjižnice u kojoj se znatan dio te građe nalazio.

Tiskana su se godišnja školska izvješća do 1997. g. najvećim dijelom nalazila

u Arhivskoj zbirci i, manjim dijelom, u muzejskoj knjižnici. Kako je bila riječ o brojčano relevantnome, sadržajno i formalno specifičnom fondu koji je zahtijevao opsežniju preventivnu zaštitu i djelomičnu restauraciju te koji je zbog svoje informacijske važnosti bio sve češćim predmetom zahtjeva korisnika, odlučeno je da se izdvoji u zasebnu zbirku. Usto, riječ je o građi kojoj je, zbog činjenice da je škola bila njezin stvaraatelj i vlasnik, školski muzej „prirodno utočište“. Izvješća su popisana, u skladu s mogućnostima preventivno zaštićena i nanovo signirana. Godine 2007. objavljen je katalog, a Izmjenama i dopunama Statuta Hrvatskoga školskog muzeja Zbirka školskih izvješća i službeno postaje jedna od muzejskih zbirki Hrvatskoga školskog muzeja.

Cilj je ovoga rada skrenuti pozornost na specifičnu vrstu publikacija iznimne kulturno-povijesne vrijednosti, prikazati njihov povijesni razvoj i ulogu te ih predstaviti kao baštinsku zbirku.

POVIJESNI PREGLED RAZVOJA ŠKOLSKIH IZVJEŠĆA

Tiskanim godišnjim školskim izvješćima kakve poznajemo iz razdoblja druge polovice 19. i početka 20. st. prethodile su njihove sadržajno skromnije varijante iz prve polovice 19. st., a ovima pak pozivnice s programima školskih priredaba i javnih ispita koji su se održavali krajem školske godine. S vremenom su se tim programima dodavale školske vijesti i oni su postupno prerastali u izvješća o radu škola u protekloj školskoj godini (usp. *Encyklopädisches Handbuch*, 1899., 472-473.). Od 1824. g. pruske gimnazije imaju obvezu izdavanja godišnjih

školskih izvješća kao svojevrsnih službenih publikacija propisane sadržajne strukture. Uskoro se takva praksa uvodi i u druge njemačke zemlje, a zatim i u zemlje Habsburške Monarhije, pa tako i u Hrvatsku. Godine 1841. propisuju se elementi naslovne stranice, što će pridonijeti ne samo lakšoj katalogizaciji, nego i standardizaciji obvezne količine podataka. Na naslovnom je listu, osim naziva i sjedišta škole te školske godine, trebao biti i sadržaj te ime autora i naziv znanstvene rasprave, koja također postaje standardnim dijelom školskih izvješća (ibidem, 474.).

Pojam *školski program* (*Schulprogramm*) zadržat će se u uporabi i nakon što je u službenim dokumentima zamijenjen pojmom *godišnje izvješće*. U hrvatskim se zemljama ta pojmovna raznolikost ogleдалa u uporabi naziva *program javnih ispita, sadržaj školskih predmeta, klasifikacija učenika, popis mladeži, školski program, školsko izvješće* i *školski izvještaj*. Kao primjere nekih sačuvanih publikacija koje su prethodile školskim izvješćima možemo navesti *Zavjetak navukov za ochitni pretresz vuchenikov vu Kràlyevzki pervéssni nàrodni skòli vu Zagrebu* (1783.) ili *Materia tentaminis publici et solennis quod secundum institutum regium I semestri exhibitum est in Regio gymnasio Eszekinensi* (1785.). Iz 1780-ih godina općenito potječu i najstarija sačuvana izvješća zagrebačke Klasične gimnazije (Dobronić, 2004.), a najstariji tiskani popis školske mladeži u Zbirci školskih izvješća jest *Razredyenyé vuchenikov Kràlyev. perveshne narodne skole zagrebechke pòleg vuchinyenoga chez leto MDCCXCVI. vu navukih prepiszanih napredka* iz 1796. g., u kojemu su na četiri stranice popisi učenika po razredima i postignutom uspjehu.

Sadržajno bogatija izvješća hrvatskih škola izlaze od sredine 19. st. Štoviše, zahvaljujući članku 116. *Organizacijske osnove gimnazija i realnih škola u Austriji* (*Entwurf der Organisation der Gymnasien und Realschulen in Oesterreich*) iz 1849. g., ona postaju obvezna za sve gimnazije, a trebala su sadržavati ove elemente:

1. znanstvenu ili pedagošku raspravu nekoga od učitelja
2. nastavni plan tekuće godine
3. statističke podatke o školi
4. važnije službene naredbe upućene školi
5. važnije promjene u školi
6. prirast nastavnih sredstava s podatcima o izvorima.

Za sadržaj izvješća bio je odgovoran ravnatelj škole.

Kako su i druge srednje škole iz vlastitih pobuda počele izdavati školska izvješća, austrijsko je Ministarstvo za kulturu i nastavu 1875. donijelo dodatne odredbe vezane za objavljivanje tih izvješća. Među ostalim, obvezalo je svaku potpunu državnu srednju školu na izdavanje godišnjeg izvješća koje se sastoji od dva dijela: znanstvene ili pedagoške rasprave i školskih vijesti. Kada je riječ o raspravama, ističe se da njihova svrha mora biti unapređenje znanstvene djelatnosti profesora, a tematski mogu biti vezane za najšira područja znanosti ili za neke lokalne specifičnosti (topografiju, povijest, jezik, etnografiju, industriju, klimatske i druge prirodne pojave). Tko će pisati raspravu, predmet je dogovora, a u prijedornim slučajevima konačnu odluku donosi ravnatelj. Školske su vijesti trebale obuhvatiti sve što je bilo važno za jasnu sliku stanja i rada škole (11 kategorija) te, ako je bilo moguće, to prikazati u tablica-

ma. Ministarstvo se obvezalo da će svake godine, kao prilog svom službenom listu, izdati popis objavljenih izvješća s naslovima rasprava (*Die Mittelschlen Österreichs*, 1911., 535-540.).

Odredbom iz 1882. g. škole su za izdavanje izvješća dobivale određene svote novca, i to u Beču po 400 K, u glavnim gradovima ostalih država Monarhije (osim Zadra) po 300 K, u ostalim potpunim državnim srednjim školama 240 K, a u svim potpunim državnim srednjim školama u Dalmaciji 200 K. Izvješća su trebali dobivati zreliji i vrjedniji učenici te zemaljske, sveučilišne i studentske knjižnice, a postojao je i institut međuškolske razmjene (ibidem, 538-539.).

Gimnazije na području tadašnjih kraljevina Hrvatske i Slavonije pridržavale su se propisane obveze i uglavnom redovito objavljivale godišnja školska izvješća. Bilo je, doduše, godina kada neka od njih nije tiskala izvješće ili ga je tiskala bez rasprave, ali to nije bilo pravilo. Manje redovito izlazila su izvješća dalmatinskih srednjih škola. U početku se češće rabio pojam *program*, a s vremenom ga je zamijenio pojam *izvješće* ili *izvještaj*. Znanstvene rasprave gimnazijskih profesora izlazile su u sklopu izvješća sve do 1892. g., kada je zbog najave pokretanja *Nastavnog vjesnika* ta praksa ukinuta.¹ Njihovo je pisanje katkad uzrokovalo nemale teškoće, što pokazuje

¹ „Po naredbi kralj. zem. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 29. travnja 1892. br. 4.939. ne će se od ove šk. godine u 'Izvješću' štampati znanstvene rasprave profesora, jer se misli izdavati časopis za srednja učilišta, u koji bi i takve rasprave dolazile“ (Izvješće kr. velike gimnazije u Zagrebu koncem školske godine 1891./92. Zagreb, 1892., str. 1.).

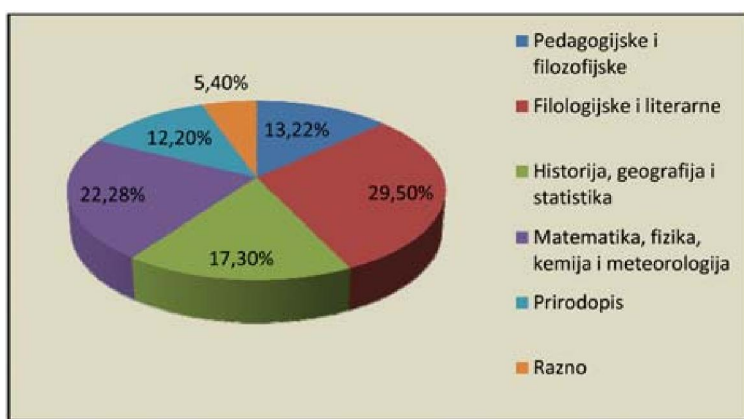
i bilješka na početku rasprave *Nekoliko rieči o Maruliću i njegovoj školi* u izvješću senjske gimnazije iz 1877. g., u kojoj autor Ivan Radetić, inače svećenik, knjižničar i profesor latinskoga i hrvatskog jezika, ovim riječima opisuje okolnosti u kojima je nastao njegov članak: „U ovogodišnjem izvješću imao je doći drugi članak, i to nastavak prošle godine od prof. M. Magdića; nu pošto se tek pod konac školske godine doznalo, da njegov članak buduć već štampan u poviesti grada Senja ne može ovdje imati mjesta, zato je ove godine imao senjski gimnazij ostati bez izvješća. Da se dakle tomu doskoči, valjalo je na brzu ruku po što po to napisati kakav članak. S toga ja ne imajuć inače kada pisati o predmetu, koji bi zahtievao i više nauka i više truda, izabrah Marulića i njegovu školu, da o tom ovom sgodom uz ostale poznate stvari izrečem i koju svoju, dakako u korist učenika, za koje se današnji dan programi i onako pišu“ (Program Kraljevske više gimnazije u Senju, 1877., 3.).

Navedena bilješka upućuje na nekoliko činjenica. Prva je da su rasprave objavljivane u školskim izvješćima pisane isključivo za tu svrhu i da je to trebalo biti njihovo prvo objavljivanje. Kasnije su se, naravno, pojavljivale i u obliku posebnih otisaka. Druga je činjenica upitnost tiskanja izvješća bez rasprave, a u njoj prepoznamo i ispriku autora koji je stavljen pred gotov čin i bio prisiljen na kompromise. Znanstveni pristup vidljiv je u namjeri autora da uz već poznate činjenice kaže i „koju svoju“, svjestan kako to nije dovoljno, ali ipak može koristiti učenicima.

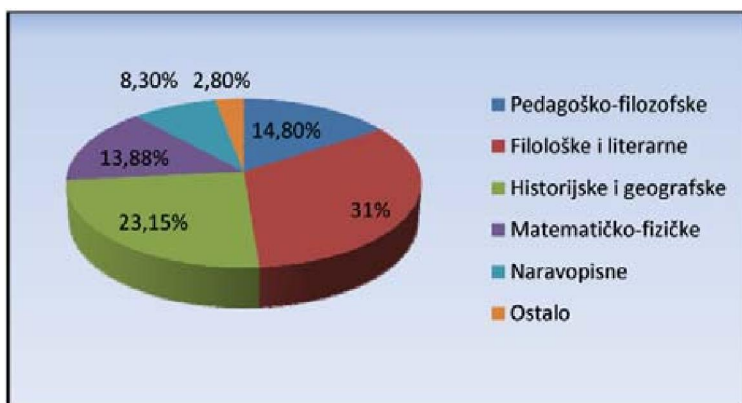
O kvaliteti rasprava objavljivanih u školskim izvješćima tijekom prvih 15-ak godina kritički je 1866. g. u *Književniku*

pisao Vatroslav Jagić, i sâm profesor zagrebačke gimnazije. On, među ostalim, kaže: „Poznato je, da je taj običaj poprimila Austrija od Pruske, te ga uvela u svoje srednje škole i nepitajući mnogo, treba li nam toga i može li se to kod nas izvesti. Ja si lako mogu pomisliti one neprilike, u koje još sada često dolaze mnoge velike i male gimnazije od skrbi, da im valja do konca školske godine po što po to smoći – znanstvenu raspravu! I u hrvatskih programih ima priličan broj takih mučeničkih radnja, koje nebi bile jamačno nigda ugledale svieta, da ih nije rodio krivo shvaćeni propis“ (Jagić, 1866., 311.). Jagić je napravio popis rasprava i klasificirao ih u šest skupina po strukama, a obuhvatio je izvješća velikih (osmogodišnjih) gimnazija iz Zagreba, Osijeka, Varaždina, Rijeke, Karlovca, Senja i Vinkovaca te malih (četverogodišnjih) gimnazija iz Karlovca i Požege. (Graf 1.) Autorima rasprava, nadalje, predbacuje manjak rodoljublja, ponajprije zbog izbora tema i literature na temelju koje ih obrađuju te

daje neke opće zaključke u nadi da će oni ubuduće biti uzeti u obzir: „Kod većine razprava neodgovara predmet nimalo svrsi programa; zadaća koju si pisac stavlja, obično je preobširna, te se nemože nikako na nekoliko strana iscrpsti. Zato i počima naslov tih naših razprava obično sa ‘nešto’, a tko bi sve ove ‘nešto’ posabrao u jedan ‘nešto’, opet bi izašlo ‘nešto’, koje neima u sebi nikakva jedinstva niti celosti“ (ibidem, 315-316.).

Graf 2. F. Maixner je radi mogućnosti usporedbe samo minimalno prilagodio Jagićeve kategorije svojoj tematskoj klasifikaciji 295 rasprava objavljenih u gimnazijskim izvješćima od 1867. do 1886.

Graf 1. Jagićeva tematska klasifikacija rasprava u školskim izvješćima objavljenima od 1851. do 1866. g. Riječ je o ukupno 108 rasprava.

Dvadeset godina kasnije o istoj je temi u Akademijinu *Radu* pisao akademik Franjo Maixner, klasični filolog i nekadašnji Jagićev kolega iz zagrebačke Klasične gimnazije. Držeći se Jagićeve klasifikacije, napravio je bibliografiju rasprava objavljenih od 1867. do 1886. te ustvrdio da one, „ma koliko strogo o njih sudili, zasnjeđavaju svakako napredak naprama prijašnjim, koje je Jagić u *Književniku* ocienio ter ih i ne bez razloga većim dielom osudio“ (Maixner, 1887., 223.). (Graf 2.) Maixner

se zalaže za pokretanje časopisa za srednja učilišta u kojemu bi se raspravljalo o različitim pedagoškim pitanjima te objavljivali izvorni radovi iz svih struka, što bi svakako privuklo veću pozornost nego rasprave u tako *efemernim* publikacijama kakva su školska izvješća.

Od školske godine 1891./92. izvješća izlaze samo s podacima o radu škole, bez rasprava. Ti su podaci najčešće obuhvaćali ove kategorije: *naučnu osnovu* (nastavni plan i program), učiteljski zbor s popisom profesora i predmeta koje su podučavali te sa svim promjenama tijekom školske godine, važnije naredbe i otpise koji su se odnosili na školu, popise tema pismenih zadaća iz hrvatskoga i njemačkog jezika, ispit zrelosti, stanje knjižnice i školskih zbirki, statističke iskaze o učenicima (brojčano prema dobi, zavičaju, vjeri, staležu roditelja), *razredbu* odnosno klasifikaciju učenika prema razredima, s grafički istaknutim imenima najuspješnijih te, na kraju, obavijest za novu školsku godinu. Pojedine su škole izdavale dvije inačice izvješća – skromniju, u proširanom uvezu, i raskošniju, u platnenom uvezu, sa zlatotiskom na koricama. Takvi su javni dokumenti o radu škole, osim za službene potrebe, bili namijenjeni učenicima i njihovim roditeljima. Usto su omogućivali usporedbu rada školā. Danas su to vrijedni izvori podataka za istraživanje povijesti pojedinih škola i hrvatskoga školstva općenito, kao i za istraživanje biografija znanstvenika i umjetnika čija se imena mogu naći među tadašnjim gimnazijskim profesorima ili učenicima. Zanimljivo je kako, primjerice, samo na temelju naslovnih stranica možemo uočiti zanimljive podatke kao što su promjene naziva škole kroz povijest. Ilustrirat ćemo to na primjeru je-

dne zagrebačke gimnazije u razdoblju od 1858. do danas.²

IME ŠKOLE	IZVJEŠĆE ZA GODINU
Unter-Realschule in Agram	1858., 1859.
➤ Ober-Realschule	1860.
➤ Kraljevska viša realka	1864.
➤ Kraljevska velika realka	1865., 1867.–1872., 1874–1883.
➤ Kraljevska velika realka i spojena s njom Trgovačka škola	1884.–1891.
➤ Kraljevska velika realka i spojena s njom Viša trgovačka škola	1892.–1894.
➤ Kraljevska realna gimnazija i s njom spojena Viša trgovačka škola	1895.–1908., 1912.–1914.
➤ Kraljevska I. i II. realna gimnazija	1915.
➤ Kraljevska I. realna gimnazija	1916.–1921.
➤ Državna I. realna gimnazija	1925., 1930.
➤ Državna prva muška realna gimnazija	1931.–1939.
➤ Prva muška realna gimnazija	1940.
➤ Prva gimnazija	1964.–1967., 1993.–1996., 2002., 2003.

Po uzoru na gimnazije, godišnja su izvješća objavljivale i druge škole – učiteljske, pučke, šegrtske i razne strukovne škole. Zanimljivo je da se i u tim

² Današnja zagrebačka Prva gimnazija osnovana je 1854. godine. Ovdje je pratimo na temelju izvješća koja se čuvaju u Hrvatskome školskome muzeju.

izvješćima (primjerice, učiteljskih i pučkih škola) objavljuju rasprave iako su učitelji, za razliku od srednjoškolskih profesora, imali nekoliko pedagoških časopisa u kojima su mogli objavljivati svoje radove.³ Izvješća pučkih škola obično su izlazila kao skupna izvješća za sve pučke škole nekoga grada. Njihovo je izdavanje financirala općina⁴, koja se po zakonu brinula i za svoje pučke škole, ili su tiskana sredstvima prikupljenima od učenika.⁵

Školska su izvješća, posebno gimnazijska, gotovo redovito izlazila do 1918., neka i do 1920. g. Malobrojne su bile škole koje su tiskale izvješća 1920-ih godina. Tek je 1930. g., nakon donošenja Zakona o srednjim školama (1929.), u *Prosvetnom glasniku* objavljen novi pravilnik o tiskanju godišnjih školskih izvješća prema kojemu je svaka srednja škola na kraju školske godine bila

obvezna tiskati izvješće, bez rasprava i stručnih članaka, osim prigodnih, u povodu nekoga školskog jubileja. Pravilnik, nadalje, propisuje 11 elemenata koji moraju biti zastupljeni u svakom izvješću: promjene nastavnika, školski ljetopis, popis udžbenika, popis školskih zadaća, izvješće o radu Zajednice doma i škole i roditeljskog vijeća, stanje kabineta i knjižnice, zdravstveno stanje učenika, klasifikacija učenika, klasifikacija privatnih učenika, statistika učenika i naredba za početak nove školske godine. Učenici su bili dužni kupiti izvješće, a mogli su ga dobiti po „cijeni koštanja“ (Pravilnik, 1930., 591-592.).

Izvješća iz 1930-ih još su uniformiranija i stereotipnija od prijašnjih. U njima više nisu objavljivani, ili su se samo iznimno mogli naći, opsežni nekrolozi umrlim profesorima, a pogotovo je rijetko objavljen kakav zanimljiv članak. Neke su hrvatske škole djelomično počele tiskati izvješća i na ćirilici. U razdoblju od 1941. do 1945. malobrojne su škole izdavale tiskana izvješća, a kada su to i činile, bila je riječ o skupnom izvješću za školske godine 1940./41. – 1943./44. U Hrvatskome školskome muzeju čuva se 85 izvješća iz toga razdoblja, pisanih rukom i(li) pisaćim strojem, što su ih škole slale tadašnjemu Ministarstvu nastave. U razdoblju od 1945. do početka 1990-ih godina mali je broj škola nastavio tradiciju izdavanja godišnjih tiskanih izvješća o svom radu. Takva se praksa vraća tek u drugoj polovici 1990-ih godina, čemu su pridonijeli pojačano zanimanje za tradiciju i sve veća kompetitivnost među školama, posebice gimnazijama. Osim tiskanih, pojavljuju se i elektroničke verzije izvješća, ali obje vrste bez definiranih pravila o odabiru sadržaja.

³ *Napredak, Školski prijatelj, Hrvatski učitelj, Škola* itd.

⁴ U uvodnom članku *Desetog izvješća o Gornjogradskoj glavnoj dječjačkoj i djevojačkoj učionici u Osijeku koncem školske godine 1872/3.* učitelj Andrija Pakšec u članku *Zašto pišemo godišnja izvješća?* piše: „Što je u građanskom javnom životu, ma koje struke, svršetak godine, naime 31. prosinac, to je za učiteljstvo 31. srpanj, naime: polaganje računa obćini; to je odgovor na gore postavljeno pitanje. Da pako obćina i građanstvo može dobro shvatiti, pravedno i dostojno ocijeniti taj račun, dužni su učitelji obćini, koja im je mladež povjerila, razložiti načela, na kojih osnivaju svoje poslovanje; jer ako se uzme krivi ključ za ovaj račun, nikada neće biti sporazumljenja medju školom i obćinom.“

⁵ Učitelj Ferdo Poljak u *Godišnjem izvještju Glavne učione u Požegi 1873.* posvećuje učenicima svoju pripovijetku ovim riječima: „Vama, učenici dragi, koji ste svojim prinosi skupili novaca toliko, da smo ovo izvješće tiskati mogli, vam, evo ova kratka pripoviest.“

Školska su izvješća, unatoč dragocjenim podacima koje nude, često zanemareni i nedovoljno (is)korišteni izvori. Podaci što ih donose nisu samo relevantni za škole na koje se odnose, već i za rekonstrukciju slike školstva i prosvjetnih prilika određenog doba. U tim „stereotipnim“ i „dosadnim“ publikacijama s obiljem „suhoparnog statističkog materijala“ (Pliverić, 1917.) mogu se pratiti uspjeh, zdravlje, socijalno podrijetlo... generacija učenika, popisi nastavnog osoblja s funkcijom i statusom pojedinih učitelja, nastavni planovi i programi, popisi udžbenika i sl. Uz navedeno, njihova je specifičnost i geografsko određenje, zbog čega ih Kalok (2007.) naziva „važnim dokumentima kulturne povijesti Srednje i dijela Istočne Europe“. Zadani, stereotipni i unificirani sadržaj školskih izvješća – obilježja zbog kojih su dobila epitete dosadnih i efemernih publikacija, iz pozicije današnjeg istraživača povijesti školstva zapravo su njihova prednost koju treba znati iskoristiti. Osnovni preduvjet za to je bogata i stručno obrađena zbirka.

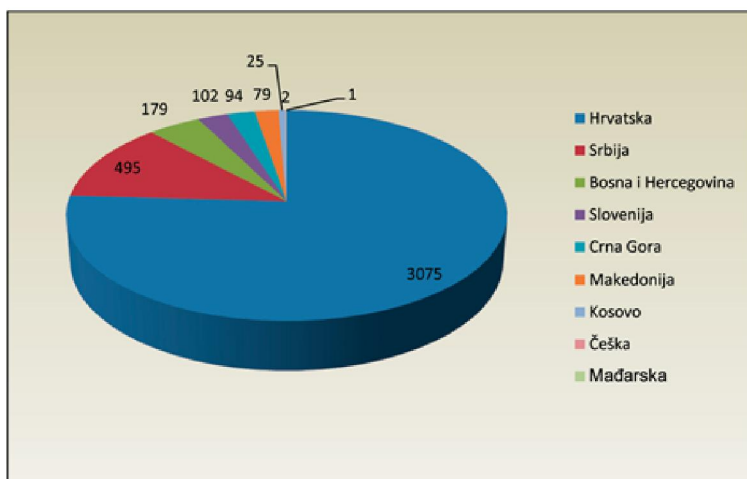
O ZBIRCI ŠKOLSKIH IZVJEŠĆA HRVATSKOGA ŠKOLSKOG MUZEJA

Školska izvješća pripadaju onoj vrsti knjižne građe koju, kao fond muzejske knjižnice, samostalne knjižnične ili muzejske zbirke, možemo promatrati na temelju triju osnovnih zadaća – kao primarni izvor informacija, kao objekt skupljanja i kao izložbeni eksponat. Vrijednost je takvog fonda, naravno, veća ako je on predmetom sustavne brige na način da su njegovi informacijski potencijali dostupni, da se teži njegovu kompletiranju i osmišljavanju primjerenog načina nje-

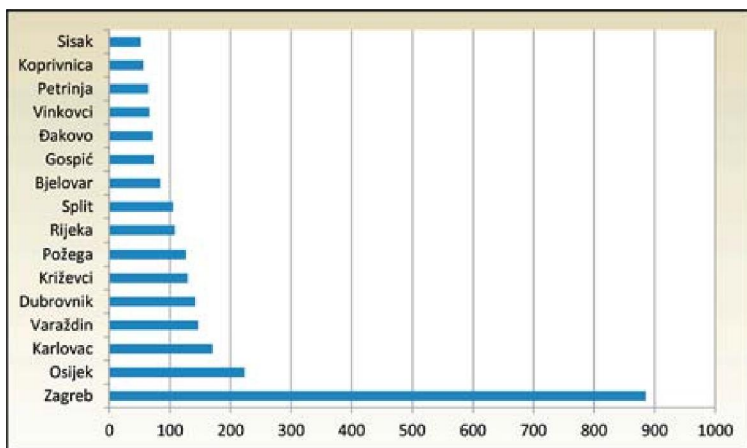
gove prezentacije, a osnovni je preduvjet za sve to njegova stručna obrada. U nedostatku jedinstvene programske potpore za obradu muzejskih i knjižničnih zbirki potkraj 1990-ih godina, a u želji da se fond školskih izvješća učini lakše pretraživim i dostupnim, odlučeno je da se popiše u Excelu, s tim da se vodi briga o svim elementima standardnoga bibliografskog opisa. Pri popisivanju je napravljena i revizija fonda te preliminarna zaštita ugroženih primjeraka. Registrirano je, zajedno s duplikatima, približno 5 000 jedinica građe. Novim signiranjem u jednom su nizu okupljena sva izvješća pojedinih škola u pojedinim mjestima (vodila se briga i o promjenama imena ili usmjerenja škola), što, osim lakše dostupnosti i preglednosti, omogućuje i lakšu dogradnju i popunjavanje fonda.

Godine 2007. tiskan je i katalog Zbirke kao obavijesno pomagalo mogućim korisnicima te kao informacija potencijalnim imateljima takve građe (školama) s ciljem da pridonese kompletiranju Zbirke. Katalog sadržava 2 935 bibliografskih jedinica s punim bibliografskim opisom za izvješća škola iz 73 grada s područja današnje Republike Hrvatske. Izvješća škola izvan Hrvatske prikazana su zbirno, u tablicama. Riječ je o ukupno 1 108 izvješća, i to 206 izvješća škola iz 20 gradova Bosne i Hercegovine, 94 izvješća iz 11 gradova Crne Gore, dva iz Češke, jedno izvješće iz Mađarske, 79 iz deset gradova Makedonije, 101 iz devet gradova Slovenije i 625 izvješća iz 60 gradova Srbije. Godine 2010. u Zbirci su, ne računajući duplikate, bila 4 052 školska izvješća (3 075 iz Hrvatske i 977 iz susjednih zemalja).

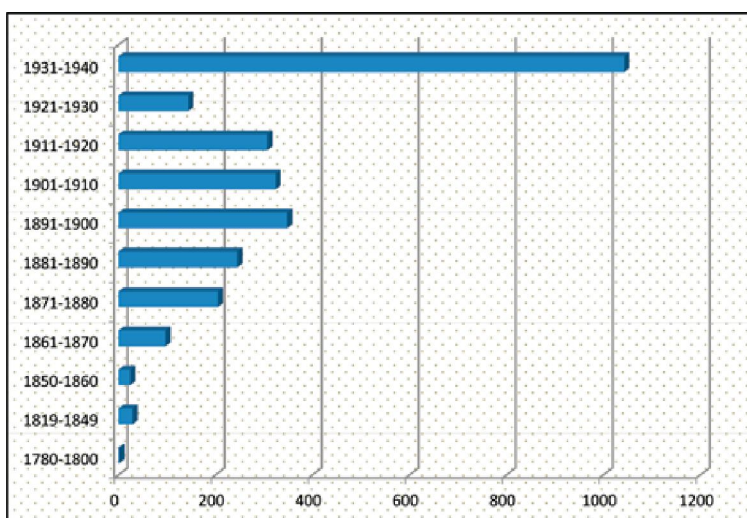
Imensko kazalo obuhvaća 836 imena koja se na bilo koji način spominju u biblio-

Graf 3. Zbirka školskih izvješća – od ukupno 4 052 izvješća, njih 3 075 (76%) potječe iz Hrvatske

Graf 4. Više od 50 izvješća svojih škola u Zbirci ima 16 gradova – počevši od Siska (52) do Zagreba (885)

Graf 5. Zbirka je relevantan uzorak i za analizu broja izvješća u pojedinim razdobljima. „Zlatno doba“ školskih izvješća obuhvaća posljednja desetljeća 19. i prva desetljeća 20. st. Najproduktivnije desetljeće, 1931. – 1940., rezultat je ponovno propisane obveze objavljivanja izvješća za sve srednje škole.

grafskim opisima (osim imena nakladnika). Najčešće je riječ o autorima rasprava koje su objavljivane u školskim izvješćima ili o imenima učitelja i profesora o kojima je prigodno pisano (u povodu umirovljenja i različitih obljetnica, u povodu smrti itd.).

Zbirka školskih izvješća Hrvatskoga školskog muzeja jedinstvena je zbirka nedvojbeno vrijednih, a često zapostavljenih i zaboravljenih publikacija koje dokumentiraju hrvatsku prosvjetnu i širu kulturnu povijest. Uz stalne zadatke koji su karakteristični za većinu baštinskih zbirki – popunjavanje, stručna obrada i zaštita fonda – njihova je aktualna zadaća priprema Zbirke za registraciju kao kulturnog dobra. Prije eventualne digitalizacije fonda u bližoj ili daljoj budućnosti svakako treba voditi brigu o činjenici da postoje neki pojedinačni pokušaji digitalizacije izvješća na lokalnim razinama. Posebno bi vrijedna bila bibliografija znanstvenih i stručnih rasprava objavljivanih u izvješćima, što je još jedan od budućih zadataka. Kako su škole ponovno počele izdavati svoje godišnjake ili ljetopise, koji, doduše, nisu ni sadržajno ni formalno standardizirani, a ni obvezni, Zbirka ima tendenciju širenja ne samo popunjavanjem praznina u postojećem fondu, nego i dogradnjom suvremenim podacima.

LITERATURA

Batinić, Š. (2007.). *Zbirka školskih izvješća Hrvatskoga školskog muzeja*. Zagreb: Hrvatski školski muzej.

Dobronić, L. (2004.). *Klasična gimnazija u Zagrebu od 1607. do danas*. Zagreb : Školska knjiga.

Entwurf der Organisation der Gymnasien und Realschulen in Österreich. (1849.). Wien.

Encyklopädisches Handbuch der Pädagogik. (1899.). Hrsg. W. Rein. Langensalza: Verlag von Hermann Beyer & Söhne.

Jagić, V. (1866.). Znanstvene radnje dosadanjih gimnazijalnih programa u Hrvatskoj i Slavoniji. *Književnik*, 3 (2), 310-316.

Kalok, L. (2007.). Schulprogramme – eine fast vergessene Literaturgattung. U: Hort, I., hrsg., *Aus mageren und aus ertragreichen Jahren. Berichten und Arbeiten aus der Universitätsbibliothek und dem Universitätsarchiv Gießen*, 58, 174-199. (dostupno na: <http://geb.uni-giessen.de/geb/volltexte/2010/7379/>, 15. rujna 2011.).

Maixner, F. (1887.). Znanstvene radnje u godišnjih izvješćih hrvatskih gimnazija i realaka od g. 1867–1886. kao prilog hrvatskoj bibliografiji. *Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, 85, str. 223.

Die Mittelschulen Österreichs [1911]: Sammlung der Vorschriften betreffend die Gymnasien... Hrsg. von Adalbert Halma und Gustav Schilling. Wien und Prag.

Plivević [Pliverić !], S. (1917.). Kakovi bi trebali da budu štampani godišnji izvještaji srednjih škola? *Nastavni vjesnik*, 25, 404-407.

Pravilnik o štampanju godišnjeg izvještaja (1930). *Prosvetni glasnik*, 44 (65) 91-592.

THE COLLECTION OF REPORTS ON SCHOOLS OF THE CROATIAN SCHOOL MUSEUM

The Croatian School Museum's collection of reports on schools contains about 5000 units (900 being duplicates) originating over a period of time from the last decade of the 18th century until the present. This is a very particular kind of publication, more or less systematically collected in the Croatian School Museum from the time of its foundation (1901), but also earlier too, from the foundation of the Pedagogical Library (1877), which is today a part of the Museum. In 2007 a catalogue of the Collection was published, including 2935 bibliographical entries, with a full bibliographic description for school reports from 73 cities from today's Republic of Croatia and a cumulative or tabular depiction of 1108 reports on schools outside Croatia.

The fonds, very worthwhile because of its information and quantity, the specific contents and form of the school reports, the enquiries of users and the awareness of the need for a more systematic collection, treatment and preservation of this kind of material, which is an exceptionally informative and illustrative source for the study of the history of Croatian education, revealed the need for the foundation of a separate collection. When the fonds was put in order, the preconditions were created for its further development and protection and its easier accessibility to users.